

Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 3.0 VGT3

Láng István főigazgató
Országos Vízügyi Főigazgatóság

Országos Környezetvédelmi Tanács
2019. március 14.

VGT3 projekt

KEHOP-1.1.0-15-2016-00008 azonosítószámú projekt

Cím: „A Víz Keretirányelv előírásai szerinti állapotértékelések, elemzések, vizsgálatok, valamint a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek második felülvizsgálata és korszerűsítése”

- **Megvalósíthatósági Tanulmány elkészült**
- **VIZITERV Environ Kft.-vel szerződés a komplex végrehajtásra, a VGT3 terv készítése folyamatban**

VGT3 projektelemek

- **1. projektelem: VGT módszerek felülvizsgálata és VGT3 elkészítése**
  - Módszerek felülvizsgálata, gyakorlatiasabbá tétele
  - Előírt ütemezés szerint országos és rész-vízgyűjtő tervek készítése víztestenkénti adatlapokkal
  - SKV készítése és társadalmi véleményezés
  - Területi „tervek” on-line adatbázisban elérhető víztest adatlapok tetszőleges csoportosítással (alegység, VIZIG, megye, modellterület)
- **2. projektelem: Vízkészlet-gazdálkodási metodika és modell kidolgozása a felszíni és felszín alatti vizekre**
  - Modellezés végrehajtása (folytatása) 108 vízgyűjtőre
  - Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv elkészítése
  - SKV és társadalmi véleményezés
- **3. projektelem: A vízjárási szélsőségek és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás kérdésének vizsgálata**
  - Klímakockázat elemzés
  - Aszály kockázatkezelési és adaptációs intézkedések meghatározása
- **4. projektelem: Egységes VGT térinformatikai adatbázis és megjelenítő rendszer létrehozása**

VGT3 projekt ütemterv

- Projektben VGT3 mérföldkövek tervezett ütemezése:
  - 2018-ban adatbázis és vízkészlet-gazdálkodási módszertan fejlesztés
  - 2018-ban és 2019.10.01-ig a VKI monitoring projektben és az alap monitoring hálózatban előírt vizsgálatok elvégzése, adatgyűjtések
  - 2018.11.30. ütemterv és munkaprogram elkészítése
  - 2018.12.22. ütemterv és munkaprogram publikálása
  - 2019.12.22. jelentős vízgazdálkodási problémák publikálása
  - 2020. I. félév JVP társadalmi véleményezés
  - 2020.08.01. Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv vitaanyag
  - 2020.11.30. IVOT társadalmi véleményezés és SKV
  - 2020.12.22. intézkedési program (VGT3) tervezetének publikálása
  - 2021.03.31. végleges, elfogadott IVOT kihirdetése
  - 2021. I. félév VGT3 társadalmi véleményezés és SKV
  - 2021.08.01. végleges VGT3
  - 2021.12.22. tárcaegyeztetés után az elfogadott VGT3 kihirdetése
  - 2022.03.22-ig elektronikus jelentés az EU-nak (WISE)

VGT3 projekt 2019. évi feladatai

- VGT3 jelentős vízgazdálkodási problémák (JVP) határidőre (2019.12.22.) történő elkészítése érdekében a VGT1 és a VGT2 JVP dokumentumainak felülvizsgálatára külön szakértői feladatban kerül sor három ütemben
  - I. ütem JVP lista felülvizsgálata szakértői becsléssel, valamint koordinált véleményeztetése területi szerveknél
  - II. ütem az új JVP lista követésével víztestenkénti szakértői becslés a területi/szakértői ismeretek és a VGT2 állapotértékelése alapján
  - III. ütem a JVP dokumentumok összeállítása (alegység, részvízgyűjtő országos).
- A terhelés-hatás, valamint az állapotértékeléshez szükséges **adatgyűjtések** és feldolgozások elkészítése
- **Adatgyűjtés időszaka: 2013-2017**, kivétel Vízkészletjárulék és mezőgazdasági vízszolgáltatás, ahol 2018. évi adatok is szükségesek a jogszabályváltozások miatt az ösztönző vízárpolitika vizsgálatához, és a „VKI monitoring projekt” 2019. szeptemberig elvégzett mérései is felhasználásra kerültek.

VGT2 megfelelési értékelése

- VGT2-ről az EU Bizottság véleménye 2019.02.26-án megjelent: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1551619994797&uri=CELEX:52019SC0045>

„a Bizottság Jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a víz-keretirányelv (2000/60/EK) és az árvízvédelmi irányelv (2007/60/EK) végrehajtásáról - Második vízgyűjtő-gazdálkodási tervek/Első árvízkezelési tervek”

- VKI felülvizsgálatáról vitaanyag készül, de ez nem lesz még jelentős hatással a VGT3 tervezésre
- Minden „vizes” irányelv és környezetvédelmi adatgyűjtés integrált felülvizsgálata: **„Fitness Check”** folyamatban, társadalmi vita: **on-line kérdőív 2019. március 29-ig:** <https://www.surveymonkey.co.uk/r/supportFCWFD>

Bizottsági ajánlások a VGT2 alapján I.

- Fokozza a valamennyi víztest állapotának felmérésére irányuló erőfeszítéseket, növelve ezzel az állapotfelmérések megbízhatóságát, és csökkentve az ismeretlen állapot arányát. A monitoringnak kielégítő időbeli felbontást és területi lefedettséget kell biztosítani.
- Az összes elsőbbségi anyagot figyelembe kell venni – a megfelelő mátrixban – az állapot értékelése során. Eltérő mátrix használatát meg kell magyarázni.
- Kezelje a bizonytalanságokat a jelentősen módosított víztestek és mesterséges víztestek kijelölése terén jobb monitoring, a hidromorfológiai terhelésekre vonatkozó jobb adatok és a biológiai minőségi elemekre gyakorolt hatások jobb megértése révén. Biztosítsa, hogy a jelentősen módosított víztestek kijelölése megfeleljen a 4. cikk (3) bekezdésében foglalt valamennyi követelménynek.
- **A KEHOP-1.1.0-15-2016-00002 „VKI monitoring fejlesztési projekt” a Bizottság által megállapított hiányosságok pótlását célozza.**

VKI monitoring fejlesztések

<http://vkimonitoring.ovf.hu/>

KEHOP-1.1.0-15-2016-00002 „VKI monitoring fejlesztési projekt” – 4,8 milliárd HUF

- *Vízrajzi hálózat optimalizációs terve (folyamatban)*
- *Vízrajzi ágazati szoftver-elemek és a területi szakági részrendszerek fejlesztése (folyamatban)*
- Vízrajzi monitoring állomások felújítása és korszerűsítése (közbeszerzés – kutak összevonása a vízminőségi hálózat fejlesztéssel)
- Mobil mérőeszközök korszerűsítése, cseréje (közbeszerzés)
- Mérőhajók beszerzése vízről történő mérésekhez (közbeszerzés)
- Monitoring állomások magassági helyzetének nagy pontosságú bemérése (in house beszerzés folyamatban – 12 VIZIG bevonásával VIZITERV Environ)
- Igazgatósági vízminőségi mintavételi csoportok akkreditációjának kiterjesztése felszín alatti vizek mintázására (közbeszerzés KEF ellenőrzésen)
- Felszín alatti vizek kémiai monitoring hálózatának fejlesztése (közbeszerzés)
- ***Kutatási – módszerfejlesztő - adatgyűjtő program a biológiai és kémiai minőségi elemekre és az interkalibrációs eljárás feladataira (folyamatban)***
- ***Hidromorfológia monitoring fejlesztése (folyamatban)***
- A Felső-Tisza vidéki és borsodi vízminőségi mérőállomások korszerűsítése (vagyonátadás miatt elakadt)

Biológiai és kémiai monitoring fejlesztési projektelem

- 2,645 milliárd HUF (biológiai 863 millió, kémiai 1 782 millió), időtartam: 52 hónap
- **B1. A jó vízgazdálkodást segítő ökológiai vizsgálatok**
- **B2. Módszerfejlesztés és kiegészítő monitorozás**
- **B3. Taxonómiai képzés és minőségbiztosítási rendszer kialakítása**
- **B4. EU felé történő adatszolgáltatás és ökológiai interkalibrációs feladatok befejezése**
- **K1. A 2015-ben megkezdett kiegészítő monitoring befejezése felszíni és felszín alatti vizek vizsgálata**
- **K2. Felszíni vizek veszélyes anyag monitoringja**
- K3. Veszélyes anyagok megoszlása a vízi környezeti elemek között (vízfázis, üledék, bióta)
- **K4. Bióta monitoring**
- **K5. Üledék monitoring**
- **K6. Kommunális és ipari kibocsátók emisszióprofil reprezentatív felmérése**
- **K7. Emisszió leltár és a keveredési zónák módszertanának kidolgozása, elkészítése**
- K8. BLM és egyéb modellezés egyedi immisziós határértékek megállapításához
- **K9. A felszíni és felszín alatti vizek interakciójának vizsgálata**
- K10. A légköri kiülepedésből eredő terhelések meghatározása
- **K11. A vizek csoportosítása és a vizsgálandó „indikátor-vizek” jegyzékének összeállítása**
- K12. Az optimalizált monitoring elve és a tényleges monitoring rendszer pontjai, vizsgálatai
- K13. Termálvizek speciális monitoring-fejlesztési feladataink ellátása
- **K14. A VM 2000 és az OKIR FEVISZ adatrendszerek adatainak tényleges javítása**
- **K15. Általános vízkémiai vizsgálatok és az EU új szabályozásából adódó, felszíni és felszín alatti vizek kémiai monitoringjában előre nem látható feladatok ellátása**

Hidromorfológiai monitoring fejlesztési projektelem

Ütemezés		
2018.07.31	Szabvány fordítás	VIZITERV
2019.03.31	Előkészítés, a hidromorfológiai adatok körének megállapítása	VIZITERV
2019.03.31	Hidromorfológiai felmérés és minősítés Kézikönyvének elkészítése	VIZITERV
2019.03.31	Adatgyűjtő és minősítő informatikai felület létrehozása	VIZITERV
2019.04.30	Az adatgyűjtéshez és minősítéshez kapcsolódó oktatás 12 VIZIG-en	VIZITERV
2019.07.31	A víztestek hidromorfológiai felmérése I. ütem	VIZIG (adatszolgáltatás)
2019.12.16	A víztestek hidromorfológiai felmérése II. ütem	VIZIG (adatszolgáltatás)
2020.01.31	Hidromorfológiai monitoring program kidolgozása, rendszerterv készítése	VIZITERV

135 millió HUF, időtartam: 31 hónap (szerződéskötés: 2018.01.31 - VIZITERV Environ in house)

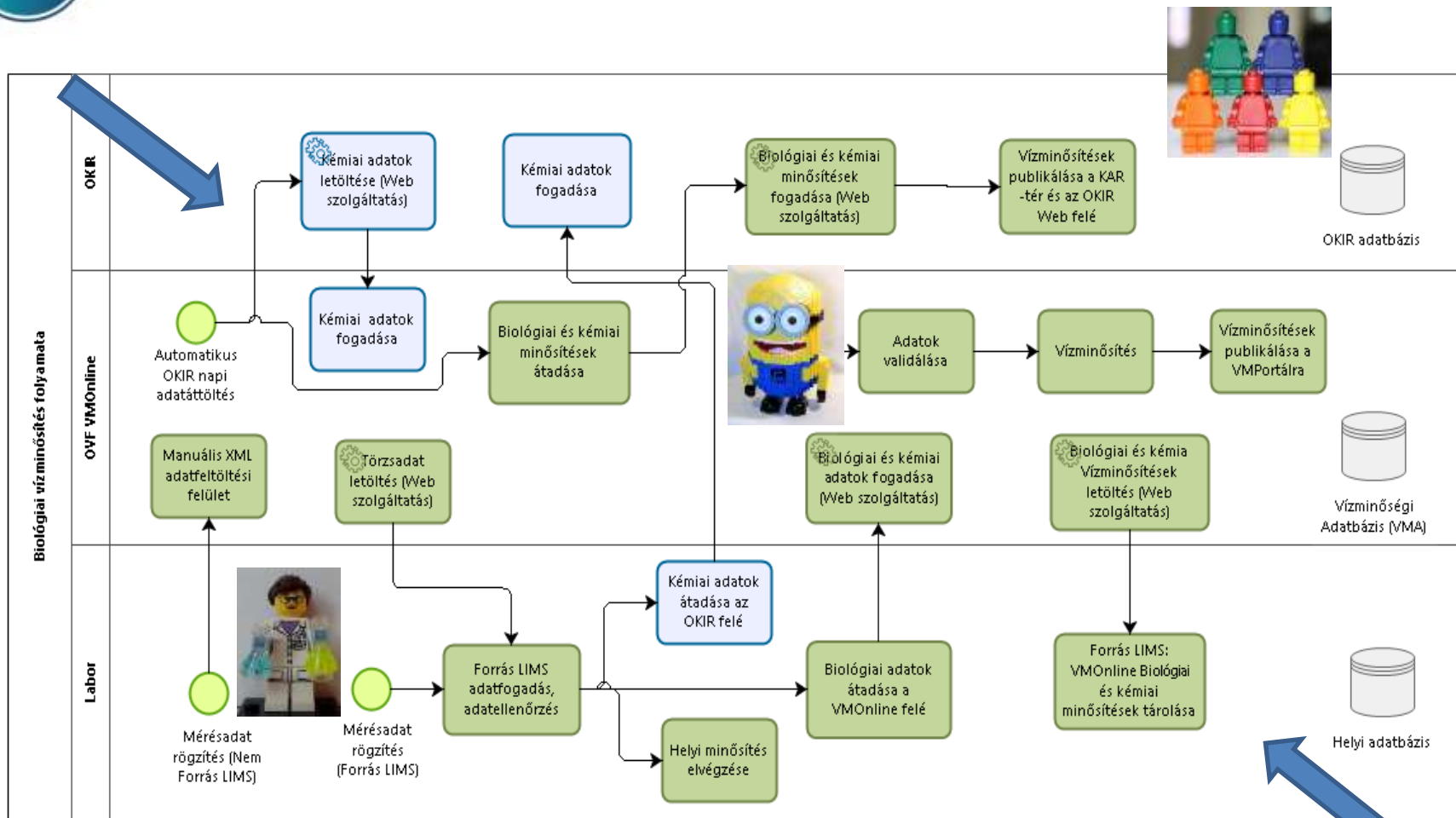

Bizottsági ajánlások a VGT2 alapján II.

- Biztosítsa, hogy a vízkivételek hatályos engedélyekhez, méréshez és korlátozáshoz kötöttek legyenek.
- KÖFOP-1.0.0-VEKOP-15-2016-00023 „VIZEK projekt” 2020-ra megvalósul, amelynek segítségével az engedélyezés elektronikus lesz, ezzel mind a hatóság, mind a vagyonkezelő számára áttekinthetőbb lesz az engedélyek köre és az eljárások egyszerűbbek lesznek.
- Biztosítsa, hogy a vízpolitika egyértelműen különbséget tegyen a vízhiány és az aszály között, és hogy elfogadásra kerüljön egy aszálykezelési terv.
- A KEHOP-1.1.0-15-2016-00008 „VGT3 projekt” 2. és 3. projektelemeinek célja az aszálykockázat kezelését is megoldó Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv elkészítése
  - Vízkészlet-gazdálkodási metodika és modell kidolgozása a felszíni (108 db modellterületre) és felszín alatti vizekre
  - A vízjárási szélsőségek és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás kérdésének vizsgálata

VGT2 informatikai fejlesztés

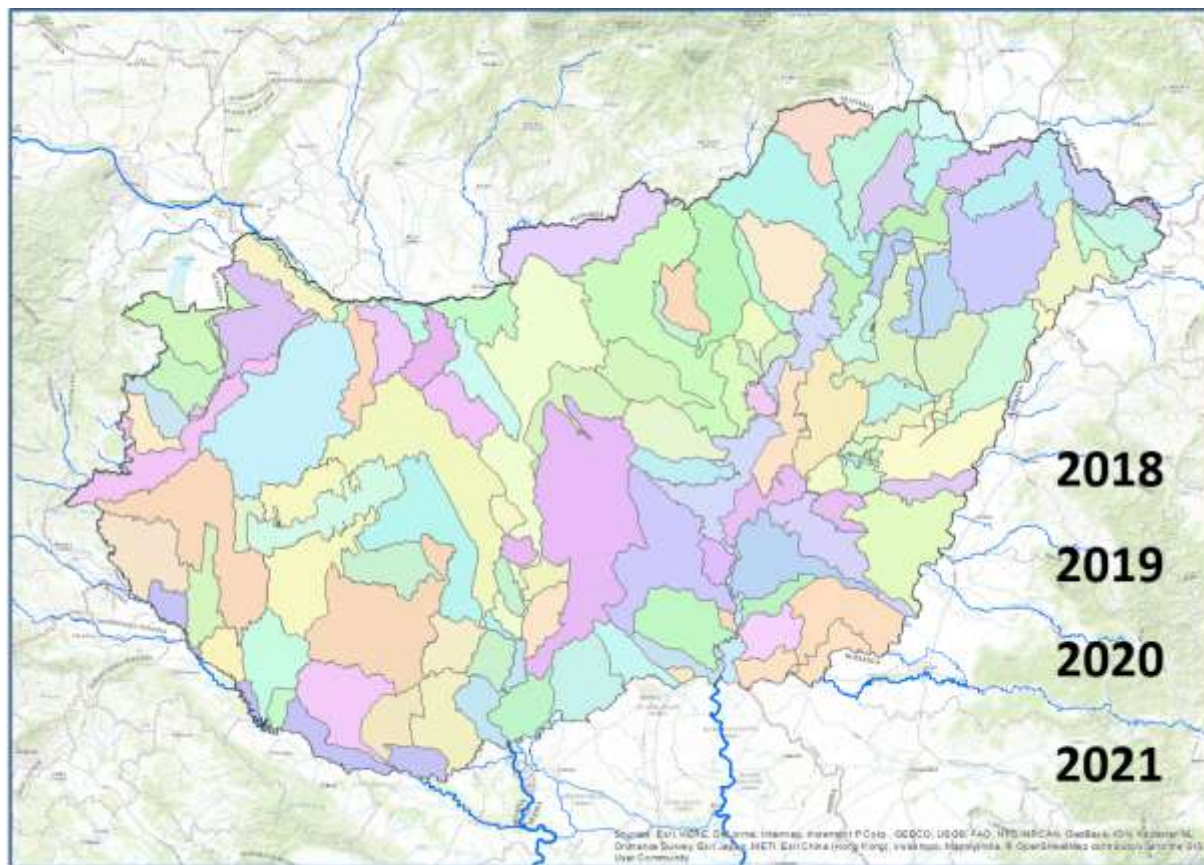

VMOonline kémiai és biológiai monitoring adatbázis és minősítő rendszer

Integrált Vízkészlet-gazdálkodási Országos Terv

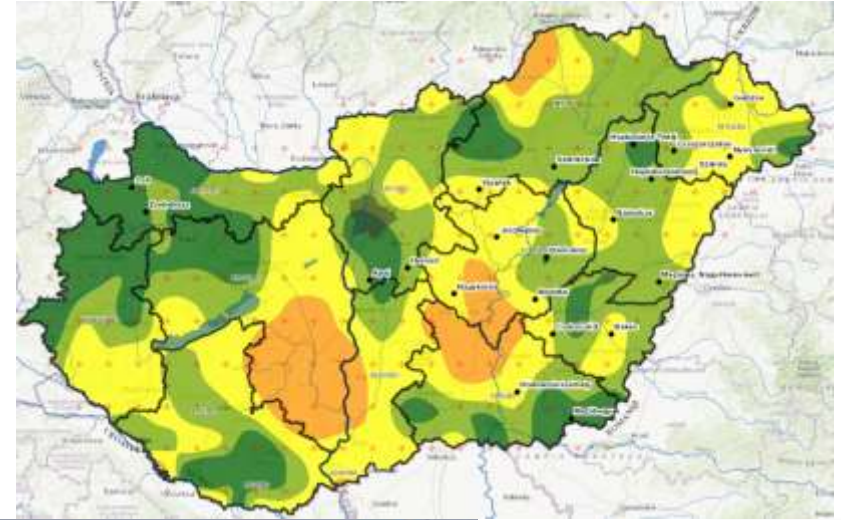
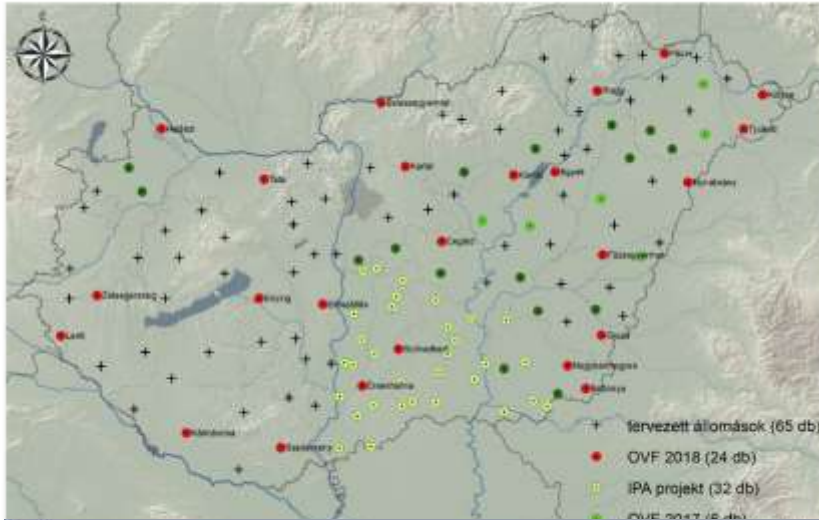
A VKI 13. cikk (5) bekezdése szerint ugyanis „a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek kiegészíthetők a részvízgyűjtőkre, ágazatra, problémára vagy víztípusra irányuló részletesebb programokkal vagy gazdálkodási tervekkel a vízgazdálkodás különleges problémáinak kezelése céljából.”

Aszály kockázatkezelési és adaptációs intézkedések meghatározása

„a vízpolitika egyértelműen különbséget tegyen a vízhiány és az aszály között”

A MI VÍZÜGYÜNK

HDI₀

HDI₅

HDI

2027-re sem érhető el a vizek jó állapota

A szigorítások miatt az intézkedések hatásai nem érik utol az elvárásokat . Emiatt reálisabb és finanszírozható ütemezés szükséges

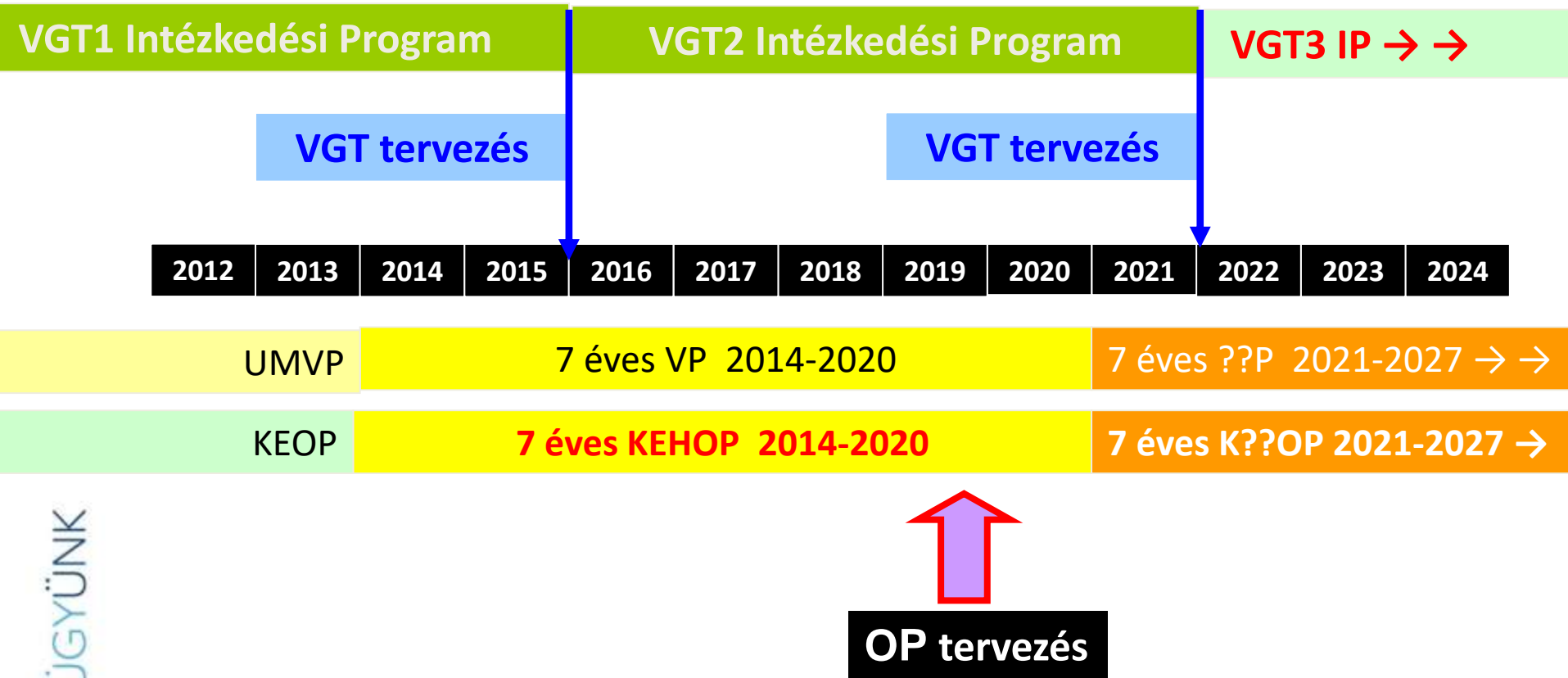
- **Vízminőség-javító projektek folyamatban vannak, jövőbeli OP-kban is lesznek – prioritás élveznek a fenntartható fejlesztések**
- **VGT3-ban társadalmi-gazdasági indoklással több víztest, lesz alacsonyabb célkitűzéssel**
- **A 2027 előtt megtett intézkedések hatása csak később jelentkezik**

VKI felülvizsgálat fő célkitűzése

- a 2027 utáni helyzet megoldása
- a one-out-all-out szabály felülvizsgálata
- A veszélyes anyagok (pl. higany) határérték tisztázása
- Monitoring egyszerűsítése, költséghatékonyabbá tétele

VKI és EU Program ciklusok

Most kell megalkotni az új fejlesztési programokat és felvenni a következő operatív programba – EU új prioritások figyelembe vétele!

Megkezdett fejlesztések

<http://www.ovf.hu/hu/futo-projektek>

- A Víz Keretirányelv előírásai szerinti monitoring vizsgálatok és az ahhoz szükséges fejlesztések végrehajtása, továbbá a Víz Keretirányelv végrehajtásához kapcsolódó monitoring állomások kiépítése, fejlesztése
- A klímaváltozás hatásainak vizsgálata a Balaton vízkészletére, belső áramlási viszonyaira, ezek hatása az élővilágra
- Átfogó környezeti megfigyelő és tájékoztató rendszer a Balatonon
- Balaton levezető rendszerének korszerűsítése
- Preventív intézkedések a Balatont érintő vízminőségi problémák hosszú távon fenntartható kezelésére
- A Velencei-tavi partfal komplex fenntartható rehabilitációja
- Komplex Tisza-tó Projekt
- A Ráckevei (Soroksári) Duna-ág és mellékágai kotrása, műtárgyépítés és –rekonstrukció
- A Dunántúli-középhegységi karsztvízszint emelkedés okozta jelenségek állapot rögzítése, a várható emelkedés modellezése
- Klímastratégia kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás (Duna Múzeum fejlesztése)
- Tájgazdálkodási infrastruktúra fejlesztése a Beregben és benne a Beregi árvízszint csökkentő tározó területén
- Vízvisszatartás és tájhasználat-váltás tervezése az Ős-Dráva Programban

Megkezdett fejlesztések

- Az üzemirányítási és a monitoring hálózat fejlesztése
- Váli völgy vízrendezési feladatai (vízvizsszatartással)
- Belvízvédelmi csatornák rekonstrukciója (vízvizsszatartással, több projekt)
- Hajdúhátsági többcélú vízgazdálkodási rendszer fejlesztése
- Derecskei főcsatorna korszerűsítése
- Jászsági vízgazdálkodási rendszer rekonstrukciója I. ütem
- Vízgazdálkodási fejlesztések a Felső-Tisza-vidéken
- Mosoni-Duna torkolati szakaszának vízszint-rehabilitációja
- Felső-dunai mellékág-rendszerek árvízvédelme és vízpótlása I. ütem
- Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitációja I. ütem
- A Szent László-patak rehabilitációja
- Záportározó építési program – Vas és Zala megye
- Záportározók építése a Baranya csatorna vízgyűjtőjén
- Szombathely és a környező települések árvízi védelmét szolgáló dozmati víztározó megépítése
- Szekszárd, lőtéri vízbázis kármentesítése
- Gyálai Holt-Tisza rekonstrukciója (törlésre került az 1. prioritásból /klímaváltozás/ és folyamatban van az áttétel 3. prioritáshoz /kármentesítés/)
- *Országos Vízügyi Főigazgatóság közel nulla energiaigényű épületeinek létesítése mintaprojekt jelleggel*

Vízkérelhárítás -ÁKK

Aszályossági index (PAI)

- Közepes
- Erős
- Nagyon erős

Aszály

Belvíz

Belvizes veszélyeztetettség

- Alacsony
- Közepes
- Erős

Árvíz

Árvizi elöntés valószínűsége

- Alacsony
- Közepes
- Nagy

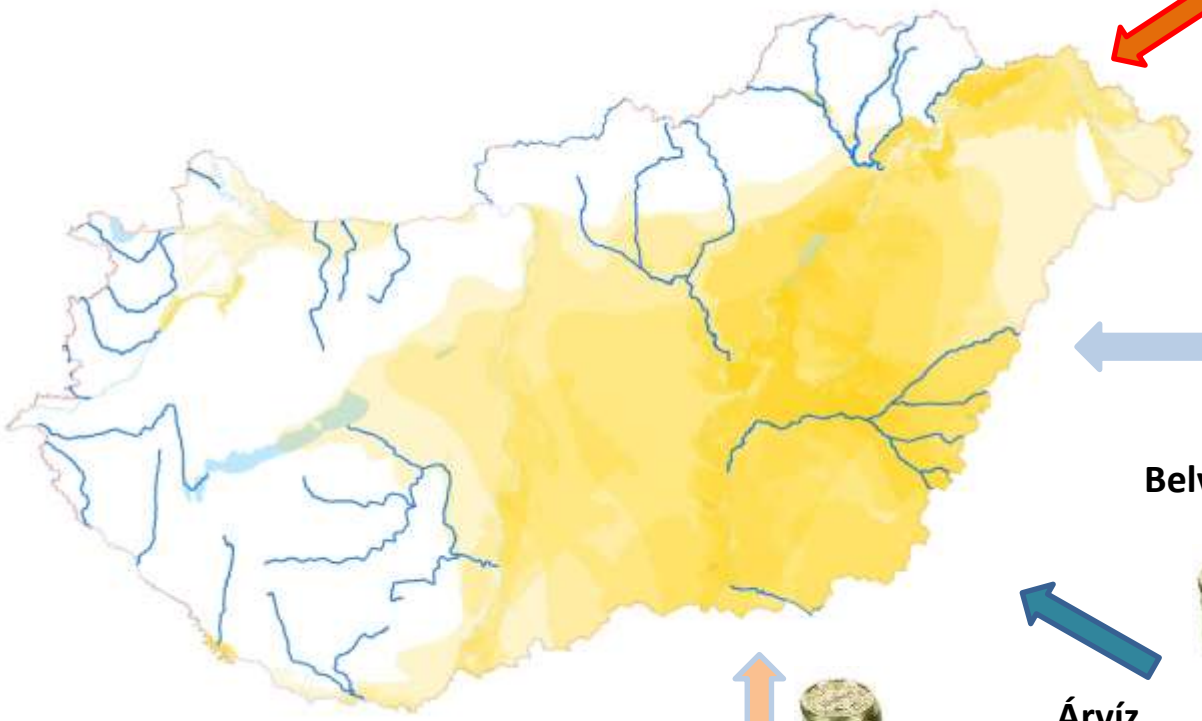

Helyi vízkár

egy probléma
két probléma
mindhárom probléma
helyi vízkár

A MI VÍZ

Árvízveszélyes területek: 21 207 km² (Mo. teljes területe: 93 022 km²)
Veszélyeztetett lakosság: 2,3 millió ember

Árvizek:

- kisebb   átlag 2-3 évente
- jelentősebb   átlag 5-6 évente
- rendkívüli   átlag 10-12 évente

Belvizek:

átlag 2-3 évente

Aszály:

átlag 3-5 évente

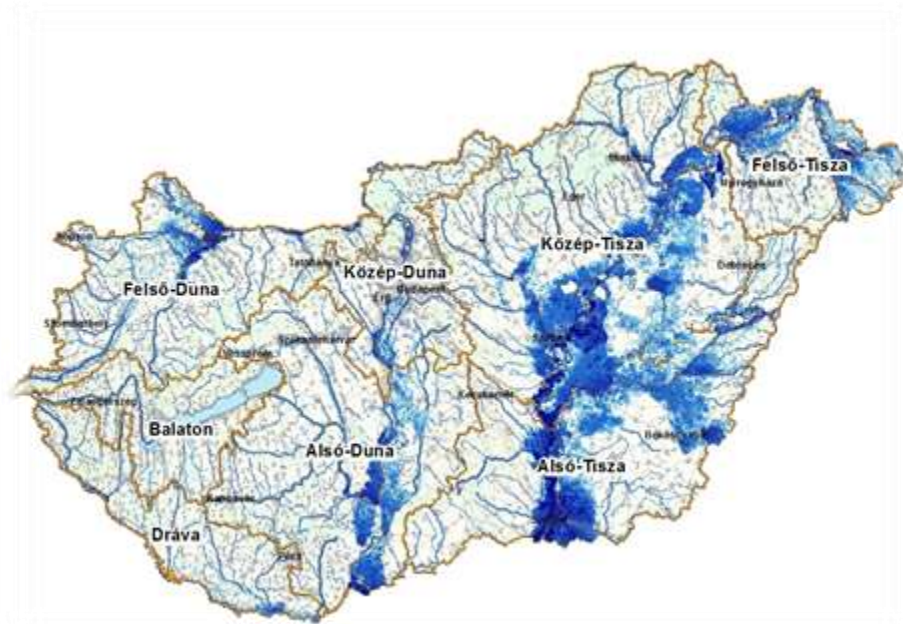

EU Árvízi Irányelv (2007/60/EK)

- Cél: árvíz kockázatok csökkentése, árvizek káros következményeinek csökkentése
- Árvízi veszélytérképek, kockázati térképek
- Kockázatkezelési tervek
- Víz Keretirányelvvel (VKI) való összehangolás

*Alacsony (piros) és
közepes (sárga)
valószínűségű
árvízveszélyes területek*

- Az árvíz kockázat csökkentése
- Az árvizek káros következményeinek mérséklése
- Költségek csökkentése, kiegyensúlyozása
- A terület jellegét figyelembe vevő fejlesztések meghatározása
- A lakosság tudatosságának növelése

Elöntési események alatt olyan digitális állományt értünk, amely az egyes szakadási változatok eredményeit tartalmazza.

Veszélytérkép alatt olyan digitális adatállományt értünk, amely az elöntési események várható valószínűségi értékeinek területi eloszlását tartalmazza, és ábrázolja térképen.

A veszélytérképek megmutatják, hogy hol fordulhatnak elő a vízkárok.

Kockázati térkép alatt olyan digitális adatállományt értünk, amely az elöntési kockázat értékeinek területi eloszlását tartalmazza.

A kockázati térképek megadják, milyen kár keletkezik az események bekövetkezésekor.

Az elöntési veszélytérképeknek két fő funkció ellátását kell biztosítaniuk:

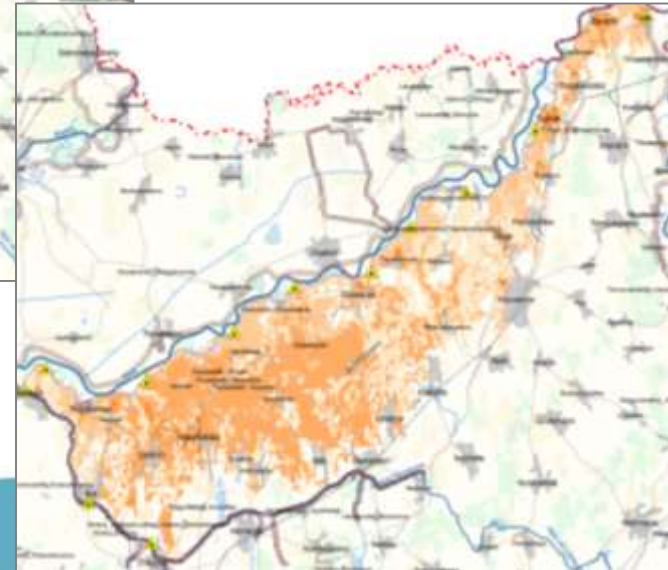
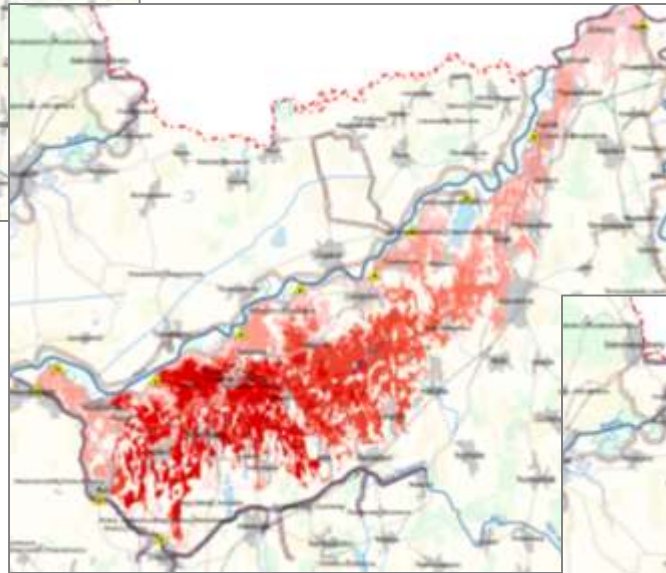
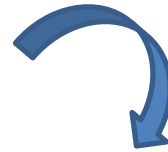
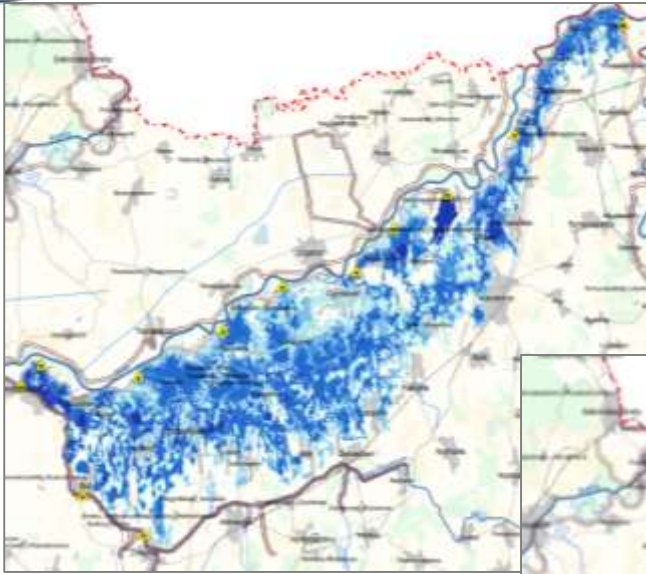
- tájékoztatás
- kockázatszámítás

A kockázati térképek célja:

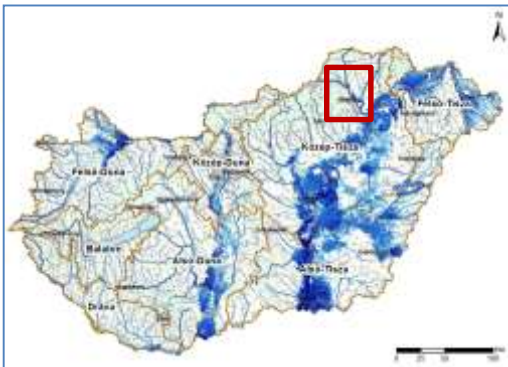
- számszerűsíteni a veszélyeztetettség mértékét
- bemutatni a várható hatásokat

Elöntés-,veszély-, és kockázati térkép

A MI VÍZÜGYÜNK

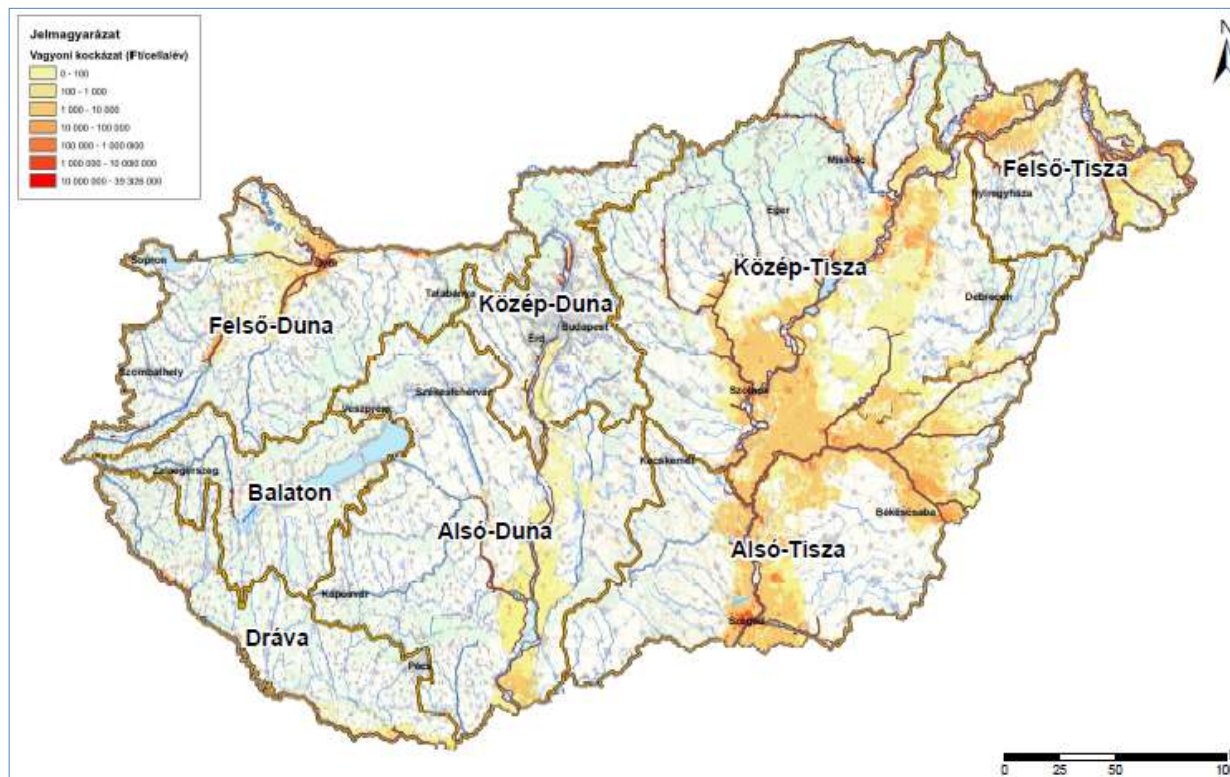

Vagyoni kockázati érték [Ft/cella/év] =

~ *Fajlagos árvízjár*

- az elöntési esemény előfordulási valószínűségének
- az eseményhez tartozó vízmélységnek
- a fajlagos vagyonértéknek
- a károsodás százalékos mértékének

} szorzata

ÜTEMTERV	2017		2018		2019		2020		2021	
Előzetes kockázatértékelés felülvizsgálata	■	■	■	■						
Veszély –és kockázati térképek felülvizsgálata					■	■				
Kockázatkezelési tervek felülvizsgálata							■	■	■	■

- Menedzsment és PR tevékenység (2017-2021)
- Megalapozó értékelés, adatbeszerzés, alkalmazások fejlesztése (2017-2018)
- Előzetes kockázatbecslés aktualizálása és veszélytérképek újraszámítása (2018-2019)
- Kockázatértékelés, kockázati térképek készítése és kockázatkezelési tervek készítése (2019-2021)

MÁSZ meghatározása: mindig bizonyos **műszaki, társadalmi és gazdasági** megfontolások alapján született döntés eredménye, és alapvetően attól függ, hogy milyenek az anyagi lehetőségek illetve milyen a műszaki-technikai fejlettség az adott időpontban

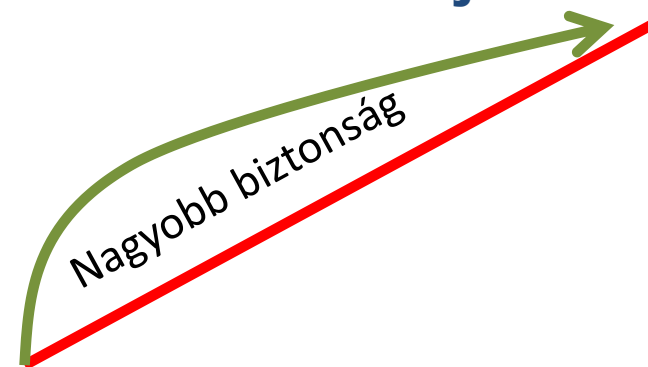
Eltérő megközelítések, eltérő végeredmények, DE a biztonságot mindenhol a visszatérési idővel határozzák meg:

- Egyesült Államok: 100 éves visszatérési idő
- Egyesült Királyság: tengernél 200 éves visszatérési idő
folyamoknál 100 éves visszatérési idő
- Hollandia: tengernél 2500 éves visszatérési idő
folyamoknál 1250 éves visszatérési idő
- Németország: 20-100 éves visszatérési idő (védett vagyon alapján határozzák meg)
Rajna mentén 200 éves visszatérési idő
- Japán: 1000 éves visszatérési idő városi területeken
- Ukrajna, Lengyelország, Franciaország, Olaszország: 100 éves visszatérési idő

Az adott ország veszélyeztetettsége, a jövőre történő tervezés és a differenciáltság helyenként igényli a nagyobb visszatérési idő figyelembe vételét!

Metodika továbbfejlesztése; differenciált árvízvédelem

Kockázathoz igazított védelmi rendszer **műszaki** és **jogszabályi** hátterének kialakítása

- Kockázatnak megfelelő biztonság
- ÁKK eredményeinek üzemszerű alkalmazása

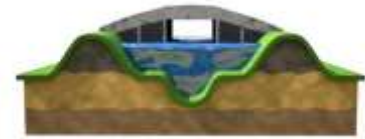
Szemponatok

1. A lokálisan gyenge szakaszok fejlesztése $\longrightarrow$ Védképesség helyreállítása projekt
2. A mértékadó árvízszint (MÁSZ) differenciálása
3. A műszaki magassági biztonság (MMB) mérlegelése

Csak a nagyvízi mederkezelés bevezetésével gazdaságos!

Teret a folyónak!

Célja:

- az árvizek levezetésének biztosítása, az árvízszintek további növekedésének megakadályozása

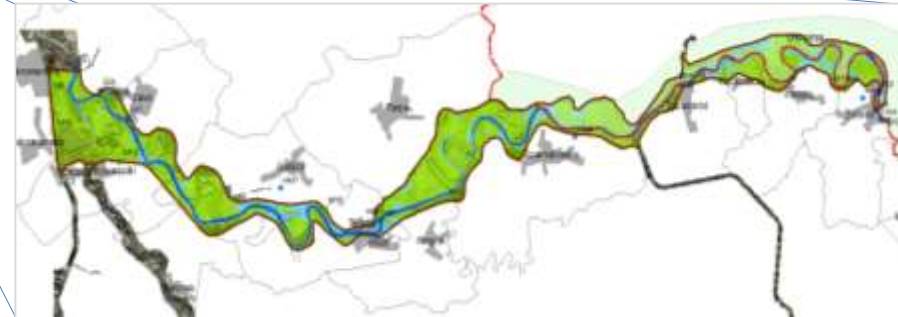
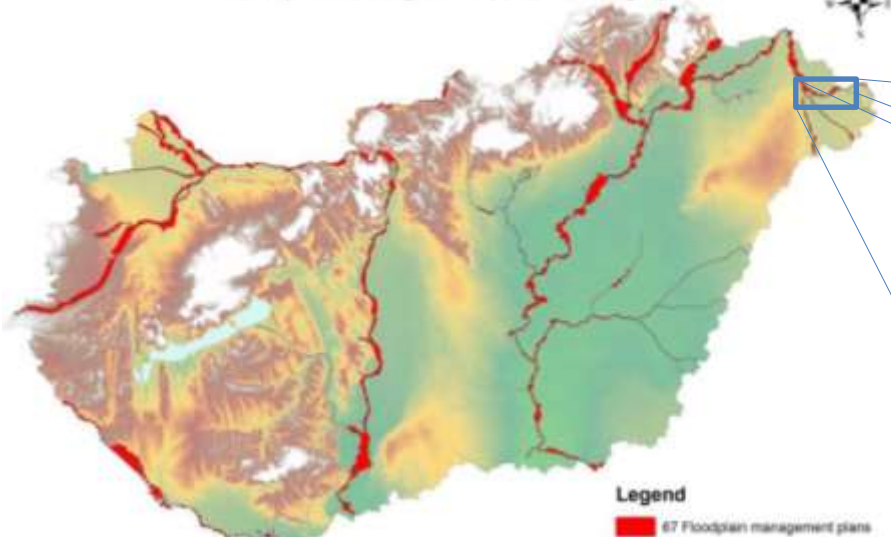
Fő feladata:

- a folyók nagyvízi medrének kezeléséhez, használatához és hasznosításához szükséges árvízvédelmi előírások megállapítása.

- 67 NMT készült el
- 3000 km² nagyságú összterületre
- 34 vízfolyás szakaszra
- 3000 km hosszban

Floodplain management plans in Hungary

1:2 000 000

Összefoglalás

Kifogásolt hiányosságok pótlása

- Biológiai monitoring fejlesztése
- Térinformatikai fejlesztések
- A VGT3 és az ÁKK2 intézkedések összehangolása

Új EU-VKI módszerek bevezetése, előírások teljesítése

- Hidromorfológiai monitoring bevezetése
- A modellalapú vízkészlet-gazdálkodás bevezetése
- Vízhiányos állapotok monitoringja

Hazai adottságok figyelembevétele

- Differenciált árvízvédelem bevezetése
- Nagyvízi mederkezelési tervek bevezetése

Köszönöm a figyelmet!